

Värnamo kommun

Rektorn vid Gällaryds skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Gällaryds skola
i Värnamo kommun

Tillsyn i Gällaryds skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Värnamo kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Gällaryds skola besöktes av Skolinspektionen den 10 september 2014.

Fakta om skolenheten

Gällaryds skola är en skolenhet som ligger strax utanför samhället Bor, cirka en mil öster om staden Värnamo. Skolenheten bedriver utbildning för elever i förskoleklass (F) och årskurserna 1 – 6. I skolenheten finns även ett fritidshem. Det finns 38 elever inskrivna vid skolenheten, varav 5 i förskoleklassen. Eleverna är indelade i två klasser, en som omfattar årskurserna 1 – 3 och en som omfattar årskurserna 4 – 6. Skolenheten leds av en rektor som även är rektor för Tännö skola samt biträdande rektor för Borbackaskolan. Lärarna är organiserade i ett arbetslag. En del av elevernas utbildning ges vid närliggande Borbackaskolan. Gällaryds skolas elevhälsa delas med andra skolenheter i närheten (Borbackaskolan och Tännö skola).

På grund av att skolenhetens årskurser inte har mer än högst 10 elever redovisas inga resultat i Skolverkets databas. Rektorn redovisar att samtliga elever i årskurs 3 når de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen. Vidare framgår, av den till Skolinspektionen sammanställda betygssättningen, att samtliga elever i årskurs 6 når de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen.

Helhetsbedömning

Även om eleverna i Gällaryds skola, utifrån skolenhets senaste bedömning, når de kunskapskrav som minst ska uppnås, visar tillsynen att skolenheten behöver utvecklas på ett antal områden. Rektorn måste förstärka skolenhetens systematiska kvalitetsarbete och ur detta lyfta fram såväl framgångsfaktorer som utvecklingsområden. I detta arbete har rektorn en nyckelroll som pedagogisk ledare och ett särskilt ansvar för att skolenhetens resultat följs upp och utvärderas.

Tillsynen visar, bland annat genom intervjuer, att undervisningen är varierad och innehåller olika arbetssätt. Samtidigt framkommer det att eleverna måste få en bättre kännedom om utbildningens mål, för att lättare orientera sig i sin utbildning och kunna ta ett större ansvar för det egna lärandet. Eleverna måste också ha kännedom om målen för att utöva ett verkligt inflytande över undervisningen. I de åldersblandade klasserna anstränger sig lärarna för att möta eleverna på deras skilda nivåer, men undervisningen behöver anpassas i än

större utsträckning för att möta elevernas skilda behov och förutsättningar. Förbättrad kännedom om mål, ett större inflytande över undervisningen och en undervisning som mer utgår från elevernas skilda förutsättningar, kan motivera eleverna till än högre måluppfyllelse.

Även om skolenhetens elevhälsa hanterar ärenden på individuell nivå behöver skolenheten utveckla det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, framför allt på gruppnivå. Vidare visar tillsynen att utredningar om särskilt stöd kan behöva förbättras, då elevhälsan inte har tillräckliga kompetenser i vissa speciella områden.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Värnamo kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 16 februari 2015** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Rektorn och lärarna ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.
- Lärarna ska ta hänsyn till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

Enligt skollagen ska elever och vårdnadshavare informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Av läroplanen framgår vidare att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. I utbildningen ska vidare, enligt skollagen, hänsyn tas till elevers olika behov. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Läraren ska, enligt läroplanen, ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Av intervjuer med elever i Gällaryds skola framgår att de har viss kännedom om utbildningens mål. Eleverna menar att läraren hänvisar till läroplanen, bland annat som ett sätt att motivera dem, men att de inte känner till målens

innebörd. I intervju med lärarna framför de att de försöker konkretisera målen och arbeta med dem på olika sätt i klasserna. De framför dock att de åldersblandade klasserna försvårar arbetet eftersom eleverna befinner sig på olika nivåer i sin utveckling mot utbildningens mål. Vidare menar lärarna att elevernas kännedom om målen kan variera och att det finns elever som inte alls känner till dem. Lärarna informerar föräldrarna om målen, men upplever att det är svårt att veta hur väl de tar till sig av informationen. De upplever att föräldrarna vill veta hur deras barn ligger till, men att de inte är så intresserade av de mål som finns för utbildningen. Rektorn menar att arbetet med elevernas och föräldrarnas kännedom om utbildningens mål är ett område som behöver utvecklas. Även om lärarna hänvisar till läroplanens mål måste dessa bättre klargöras för eleverna och föräldrarna.

Eleverna framför i intervjun att de tycker att undervisningen inte anpassas till dem, något de anser bero på de åldersblandade klasserna. Eleverna i de högre årskurserna hade enligt dem själva gärna gått i åldershomogena klasser. De framför vidare att undervisningen stundom upprepas och att de går igenom saker som de gjort i tidigare årskurser. I deras individuella arbeten, bland annat med lärobok, anser dock eleverna att undervisningen bättre anpassas till dem. Lärarna menar att de har god uppfattning om eleverna, samtidigt som de för fram att det är svårt att anpassa undervisningen till alla elevers skiftande nivå. Lärarna tycker att det är svårare nu än förr, vilket beror på att de nu har tre årskurser i samma klass mot tidigare två. Rektorn instämmer i såväl lärarnas som elevernas uppfattning och tycker själv att undervisningen kan utvecklas för att i större utsträckning anpassas till elevernas skilda behov. Även om tillsynen visar på hur lärarna anstränger sig för att i en varierad undervisning möta så många elever som möjligt, behöver undervisningen utvecklas så att den anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Rektorn ska därför se till att skolan klargör för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Vidare ska rektorn se till att lärarna tar hänsyn till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Författning

1 kap. 4 § skollagen

4 kap. 14 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, En likvärdig utbildning

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Rektorn ansvarar även för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

I intervjuer med elever i Gällaryds skola framkommer att eleverna tycker att de inte har så stort inflytande över hur lärarna formar undervisningen. När det gäller planering och genomförande av undervisning tycker eleverna sig inte ha så stor delaktighet, exempelvis framför eleverna att det är läraren som bestämmer om de ska arbeta i grupp eller enskilt och styr över undervisningens innehåll. Eleverna framför dock att de genom klassråd och elevråd kan föra fram åsikter om raster och aktiviteter i samband med fritidshemmet. Lärarna instämmer i den bild som eleverna ger, men uppger att eleverna ges visst inflytande genom att de exempelvis i sexan får planera en idrottslektion. Rektorn tycker att eleverna behöver ett större inflytande över undervisningen, bland annat för att stärka motivationen hos eleverna. Även om det finns exempel på när eleverna får utöva ett inflytande måste undervisningen utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Detta bör ses i ljuset av elevernas svaga känedom om utbildningens innehåll och mål (se ovan under Undervisning och lärande).

Rektorn ska därför se till att eleverna får ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Författning

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektorns ansvar

Särskilt stöd**Bedömning**

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Motivering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Rektorn för Gällaryds skola framför i intervjun att hon uppmärksammat att samma bekymmer finns på Gällaryds skolan som på Tännö skola när det gäller möjligheten att utreda elevers stödbehov. Rektorn misstänker att det finns elever som har ett stödbehov i matematik som skolenhetens elevhälsa inte kan utreda. Anledningen till att man inte kan utreda detta beror, enligt rektorn, på att det saknas specialpedagogisk kompetens inom matematik. Detta leder till att skolenheten inte kan göra en fullständig utredning med den personal och kompetens som behövs utifrån elevens faktiska behov. En ofullständig utredning leder också till en risk att elever inte får det särskilda stöd som de behöver.

Rektorn ska därför se till när det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter i sin situation på skolan, trots att extra anpassningar prövats, att detta behov skyndsamt utreds.

Författning

3 kap. 8 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det, under medverkan av bland annat lärare och elever, genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Av läroplanen framgår det att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

I intervju med rektorn och lärarna vid Gällaryds skola framkommer att rektorns styrning av det systematiska kvalitetsarbetet med lärarna behöver förstärkas. Rektorn ger lärarna ansvar att själva diskutera olika resultat utifrån de fokusområden som huvudmannen beslutat. Rektorn själv finns dock inte med i diskussionerna för att säkerställa att de utvecklingsområden, som lärarna kommer fram till, utgår från de behov som faktiskt finns på skolenheten. Rektorn får in rapporter över vad lärarna avser göra utifrån de diskussioner lärarna haft, men rektorn uppger att hon själv inte haft möjlighet att göra en egen analys, vare sig utifrån den rapport som lärarna lämnar eller avseende de åtgärder som lärarna föreslår. Vidare uppger rektorn och lärarna att någon systematisk uppföljning av åtgärder inom fokusområdena inte genomförts och att rektorn behöver ta större del även i detta arbete. Även om lärarna, bland annat utifrån kunskapsresultaten, diskuterar vilka utvecklingsområden som finns för skolan, måste rektorn ta ett större ansvar för skolenhetens systematiska kvalitetsarbete.

Rektorn ska därför ta ansvar för skolenhetens resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling.

Författning

4 kap. 4-5 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Värnamo kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Elevhälsan ska arbeta förebyggande.
- Elevhälsan ska arbeta hälsofrämjande.

Motivering

För eleverna i bland annat förskoleklassen och grundskolan ska det, enligt skollagen, finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande.

I intervjuer med representanter från Gällaryds skolas elevhälsa framkommer att elevhälsan i mycket liten utsträckning arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Det arbete som elevhälsan genomför sker främst med enskilda elever. Elevhälsan hanterar de ärenden som kommer in, men har liten, om än någon, möjlighet att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsan framför att skolsköterskan, som inte är med på intervjun, endast handhar hälsosamtalen och inte har något hälsofrämjande arbete på gruppnivå. Kuratorn hanterar individuella ärenden och menar sig inte ha möjlighet att på gruppnivå hantera områden av hälsofrämjande och förebyggande karaktär. Till exempel menar kuratorn att hon ser ett behov av att på gruppnivå jobba med sociala frågor kopplade till den lilla skolan och exempelvis kill- och tjejgrupper. Detta rymms dock inte i nuvarande uppdrag. Elevhälsans representanter ser också ett behov av att få till stånd en ökad samverkan mellan pedagoger och elevhälsan, för att utveckla ett förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolnivå. I intervju med representanter från elevhälsan framförs önskemål om klarare direktiv uppifrån hur de, framför allt på gruppnivå, kan arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Detta till exempel genom att en kommunövergripande plan tas fram. Rektorn bekräftar det som elevhälsan för fram och menar att skolenheten behöver se över hur elevhälsan arbetar, både avseende det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Vidare tycker rektorn att det är viktigt att klargöra elevhälsans uppgifter ur ett längre och framåtblickande perspektiv.

Rektorn ska därför se till att elevhälsan främst arbetar hälsofrämjande och förebyggande.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har utredare Viveka Berglund deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Ebba Svartz
Beslutsfattare/ Undervisningsråd

Andreas Leo
Föredragande/ Utredare

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.